

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

14

OSB POLİTİKA VE
UYGULAMALARININ ETKİ
DEĞERLENDİRMESİ
[TÜRKİYE GENELİ]

STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ve VERİMLİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İçindekiler

GİRİŞ.....	2
AMAÇ ve KAPSAM	2
YÖNTEM ve VERİ.....	3
Eşleştirme	4
BULGULAR.....	7
Net Satışlar	7
Toplam Aktifler	8
Çalışan Sayısı	9
SONUÇ	10

Şekiller Listesi

Şekil 1. Türkiye’de OSB sayıları (İBBS-2)	3
Şekil 2. Analiz kapsamına alınan OSB sayıları (İBBS-2).....	3
Şekil 3. Yöntemin uygulama süreci.....	3
Şekil 4. Müdahale ve kontrol grubundaki firmaların teknoloji düzeyi dağılımları (2015)	5
Şekil 5. Müdahale ve kontrol grubundaki firmaların ölçeğe göre dağılımları	6
Şekil 6. Sektöre göre müdahale ve kontrol gruplarındaki firma sayıları (2015)	6
Şekil 7. İBBS-2 bölgelerine göre müdahale ve kontrol gruplarındaki firma sayıları (2015)	6
Şekil 8. Farkların Farkı Yöntemi.....	7
Şekil 9. Net Satışlarda gerçekleşen değişimler	7
Şekil 10. Net Satışlar üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş sektörler).....	8
Şekil 11. Net Satışlar üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş bölgeler).....	8
Şekil 12. Toplam Aktiflerde gerçekleşen değişimler.....	8
Şekil 13. Toplam Aktifler üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş sektörler).....	9
Şekil 14. Toplam Aktifler üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş bölgeler).....	9
Şekil 15. Çalışan Sayısında gerçekleşen değişimler	9
Şekil 16. Çalışan Sayısı üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş sektörler).....	10
Şekil 17. Çalışan Sayısı üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş bölgeler).....	10

Türkiye’de 1960’lı yıllardan beri uygulanan Organize Sanayi Bölgesi (OSB) politika ve uygulamaları sonucunda 2022 yılı Kasım ayı itibarıyla 81 ilimizde toplam 378 OSB kurulmuştur. OSB’lerin sayısı sürekli artarken, OSB politika ve uygulamalarının niteliği de bu doğrultuda gelişmektedir. Bu politika ve uygulamalar geniş bir çeşitlilikte olup alt yapı hizmetlerinden, eğitim ve çevreye kadar değişkenlik göstermektedir. Her OSB, bulunduğu bölgenin sosyoekonomik gelişme süreci açısından önemli bir yere sahiptir. Buna bağlı olarak OSB politika ve uygulamalarının etki değerlendirmesi, geçmiş süreçlerin incelenmesi kadar gelecek süreçlerin yapılandırılması açısından da önem arz etmektedir.

GİRİŞ

Sanayi Bölgesi kavramının literatürde farklı tanımları olmakla birlikte, ülkemizde 2000 yılında oluşturulan 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu’na göre **Organize Sanayi Bölgeleri (OSB’ler); çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önleyen, kentleşmenin sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlayan ve kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasını amaçlayan mal ve hizmet üretim bölgeleridir.** Bu amaç doğrultusunda OSB’ler, sanayinin uygun görülen alanlarında ve sınırları belirlenmiş parsellerde belli ölçüde kurulmaktadır. Ayrıca OSB’lerdeki alt ve üst yapı ile sağlık, sosyal ve hizmet alanları tüm işletmelerin ortak kullanımına sunulmaktadır.

Kanunda ifade edilen ayrıntılı tanımdan da anlaşılacağı üzere OSB politikalarının temelinde; **az gelişmiş bölgelerde endüstriyel kalkınmayı sağlamak, çarpık ve plansız sanayileşmenin önüne geçmek, işletmelerin verimliliğini ve kârlılığını artırmak, bölgesel kalkınma farklılıklarını azaltarak ülke genelinde dengeli bir kalkınma ve ekonomik gelişim sağlamak** gibi amaçlar yer almaktadır.

OSB fikri dünyada ilk kez 1800’lü yılların sonunda ABD’de gelişmekle birlikte, ilk planlı uygulaması 1899 yılında İngiltere’de görülmektedir. Bu dönemde OSB’ler genellikle özel sektör tarafından desteklenirken II. Dünya Savaşı’ndan sonra devlet eliyle planlı ve daha organize bir şekilde desteklenmiş, bir kalkınma ve ekonomik gelişim aracı olarak önem kazanmıştır.

OSB’lerin ülkemizde kurulması ise 1960’lı yılların başında olmuştur. İlk olarak Dünya Bankası’ndan alınan kredi ile 1962 yılında

Bursa’da OSB kurulmuştur. İlerleyen yıllarda Beş Yıllık Kalkınma Planlarındaki hedefler doğrultusunda T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından oluşturulan bütçe ile OSB’ler kurulmaya başlanmıştır. Günümüzde de hem ülkemizde hem de diğer ülkelerde OSB’ler üst düzeyde desteklenmeye devam etmekte ve bu alanda önemli ölçüde finansal kaynak kullanıma sunulmaktadır.

OSB politika ve uygulamalarının etkileri, Kamunun OSB’ye yönelik hizmet ve düzenlemeleri ile OSB yönetimlerinin firmalara yönelik hizmet ve düzenlemeleri sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda; firmaların finansal performansı ve çalışan sayısı gibi değişkenlerine odaklanılırken, bölgesel kalkınma ve sosyoekonomik etkiler de değerlendirilebilmektedir.

OSB’lerin bölgesel kalkınma ve sosyoekonomik etkileri önemli olmakla birlikte **bu çalışmanın öncelikli değerlendirme odağı; OSB içindeki ve OSB dışındaki firmalar arasında, seçilen göstergeler açısından bir farklılaşma olup olmadığını değerlendirmektedir.** Bu kapsamda çalışmanın ilk bölümünde; değerlendirmenin temel amacı ve kapsamı özetlenmektedir. İkinci bölümde değerlendirmede kullanılan yöntem ile veriye ilişkin açıklamalar yapılmaktadır. Üçüncü bölümde ise değerlendirme bulgularına yer verilmektedir.

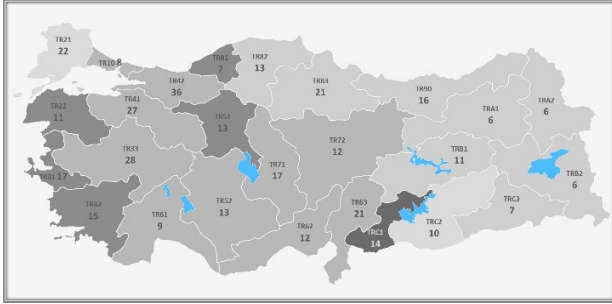
AMAÇ ve KAPSAM

Bu çalışma ile OSB’de faaliyet gösteren ve tek işyeri olan girişimlerin, OSB dışında faaliyet gösteren ve tek işyeri olan girişimlere göre belirlenen çıktı göstergeleri çerçevesinde ne ölçüde farklılaştığının ortaya konması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yapılan analizler, üç farklı düzeyde (Türkiye Geneli,

İBBS-2 Bölgeleri¹ ve NACE Rev.2 İmalat Sanayi Sektörü²) gerçekleştirilmiştir.

Raporun bu kısmından sonra çalışma kapsamında yer alan girişimler (tek işyeri olan), **firma** olarak adlandırılmıştır. Çalışmada; OSB'de yer alan firmaların, OSB'de yer almayan firmalara kıyasla **net satışlar, toplam aktifler ve çalışan sayısı** değerlerinin ne ölçüde farklılık gösterdiği ortaya konmuştur.

Yapılacak analizin doğru ve tutarlı olması için OSB içerisinde yer alan firmalar ile benzer özelliklere sahip OSB dışında yer alan firmalar seçilmiştir. OSB içerisindeki firmalara benzer özellikler gösteren ve OSB dışında yer alan firmaların olmadığı (OSB içindeki firmaya eş bulunamayan) OSB'ler, çalışma kapsamına alınmamıştır. Bu sebeple, analize **118 OSB** dahil edilmiştir. Türkiye genelinde bulunan 378 OSB ve çalışma kapsamına dahil olan 118 OSB'nin İBBS-2 bölgelerine göre dağılımları sırasıyla Şekil 1 ve Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 1. Türkiye'de OSB sayıları (İBBS-2)

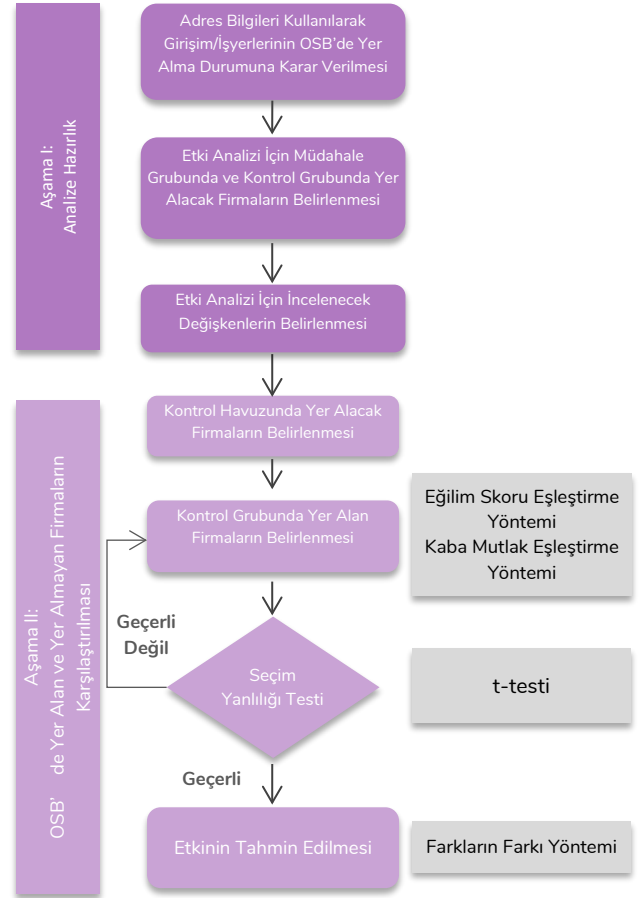

Şekil 2. Analiz kapsamına alınan OSB sayıları (İBBS-2)

YÖNTEM ve VERİ

Çalışma kapsamında uygulanan yöntemin uygulama süreci Şekil 3'te ortaya konmuştur. Buna göre; **birinci aşamada** veriler analize hazırlanmıştır. Bu aşamanın öncelikli unsuru, girişimlerin altında yer alan işyerlerinin adres bilgileri kullanılarak işyerleri ve dolayısıyla girişimler için OSB'de yer alma/almama durumuna her bir yılda karar verilmesidir. Bu bilgi kullanılarak **müdahale grubundaki (OSB'de yer alan)** firmalar belirlenmiştir.

İkinci aşamada kontrol grubu olarak belirlenecek firmaların seçileceği havuz oluşturulmuş ve devamında **kontrol grubundaki (OSB'de yer almayan)** firmalar belirlenmiştir. Sonraki aşamada eşleşme yöntemleri arasından seçim yapılarak eşleşmenin sağlıklılığı test edilmiştir. Geçerlilik sağlandıktan sonra **Farkların Farkı Yöntemi** ile analiz tamamlanmıştır.

Şekil 3. Yöntemin uygulama süreci

¹ Sektör düzeyinde ayrıntılı bulgulara, OSB Politika ve Uygulamalarının Etki Değerlendirmesi Sektörel raporunda yer almaktadır.

² Bölge düzeyinde ayrıntılı bulgulara, OSB Politika ve Uygulamalarının Etki Değerlendirmesi Bölgesel raporunda yer almaktadır.

Çalışmanın veri kaynağı, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Girişimci Bilgi Sistemi (GBS³)'dir. Söz konusu veri tabanı ile farklı kamu kurum ve kuruluşlarının idari kayıtları, maskelenmiş anahtar kimlik kodları aracılığıyla eşleştirilmektedir. Bu sayede bir firmaya ait farklı kaynaklardan elde edilen çeşitli veriler bir arada değerlendirilebilmektedir.

Firmaların OSB'de yer alıp almadıklarına yönelik inceleme, adres bilgileri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Adres üzerinden bir firmanın OSB'de yer aldığı tespitine yönelik yaklaşım; **Türkiye'deki 2015-2019 dönemindeki tüm firma adreslerinde geçen tekil kelimelerin sıklıklarının listelenerek, OSB'de yer almaya işaret edebilecek ve birden çok defa kullanılan kelimeleri içeren adresleri OSB adresi olarak kabul etmeye dayanmaktadır.** Metin madenciliği yönteminin uygulandığı bu süreç sonunda firmaların OSB'de yer alma durumu belirlenmiştir. Buna göre; 2015-2019 döneminde aralıksız olarak OSB'de yer alan imalat sanayi firmalarının sayısı **17.014** olup çalışmada kullanılan müdahale grubu bu havuz içerisinde seçilmiştir.

Bu aşamadan sonra **çalışmaya OSB'de yer alan işyerleri içinde yalnızca tek işyeri (firma) olan girişimlerin seçilmesi** ile devam edilmiştir. Ardından tek iş yerine sahip olan firmalar, GBS kayıtları ile yapılan karşılaştırmalar sonucunda doğrulanmıştır. Bunun temel sebebi ise **"OSB'de yer alma"**nın etkisini tespit edebilmek için seçilebilecek çıktı göstergelerinin mali bilgiler içermesi ve birden çok işyeri olan girişimlerin kazançlarını hangi işyerinden elde ettiklerinin doğrudan tespit edilememesidir. Bu sebeple yalnızca bir işyeri olan girişimler ile çalışmaya devam edilmiştir.

Olası kontrol grubu havuzu da 2015-2019 döneminde OSB'de yer almayan ve tek işyeri olan imalat sanayi firmaları olarak belirlenmiştir. Bundan sonraki aşama ise, müdahale ve olası kontrol grubu kullanılarak eşleştirme sürecinin yürütülmesidir.

Eşleştirme

Etki analizi çalışmalarında seçilen analiz yöntemine bağlı olarak, başlangıç döneminde **müdahale grubu** (bu çalışma için OSB içinde yer alan firmalar) ile **kontrol grubunun** (bu çalışma için OSB dışında yer alan firmalar) benzer özellikler içermesi beklenmektedir.

Eşleştirme, etki analizi için temel oluşturan ve analizin tutarlılığını doğrudan etkileyen bir adımdır. Bu doğrultuda, alternatif eşleştirme yöntemleri ve kriterleri kullanılarak müdahale grubuna denk bir kontrol grubu oluşturulması hedeflenmektedir. **Çalışma kapsamında da farklı uygulamalar denenerek ve sonuçlar birleştirilerek ideal kontrol grubu örnekleme oluşturulmuştur.**

Eşleştirmeler yapılırken niceliksel ve niteliksel parametreler birlikte değerlendirilebilmektedir. Bu çalışmada, niteliksel parametrelerin ilki, OSB içi/dışı firmaların ekonomik faaliyetlerinin aynı olmasıdır. Buna göre; bu denklik **NACE Rev.2 (4 basamaklı seviye)** kullanılarak sağlanmıştır.

İkinci niteliksel parametre, **coğrafi konumdur.** OSB içindeki ve OSB dışındaki firmaların aynı coğrafi bölgede olması gerekmektedir. Ancak coğrafi konum her il için farklı bir yaklaşım gerektirmektedir. Gelişmiş bir ilin, ilçeleri arasındaki ekonomik yapı ve diğer faktörlerin farklılaşması, daha az gelişmiş bir ilde söz konusu olmamaktadır. Bir diğer anlatımla, gelişmiş bir ilde OSB içindeki firmaların eşlerinin aynı ilçeden bulunması gerekirken, daha az gelişmiş bir ilde eşin aynı ilde olması yeterli olacaktır. Daha az gelişmiş illerde ise OSB içindeki firmaların aynı istatistikî bölge içinde eş bulması yeterli olacaktır. Bu çeşit bir esnekliğin, eş sayısını artırması ve analiz bulgularının daha isabetli olmasını sağlaması beklenmektedir.

Bu kapsamda her il, hem ekonomik yapıları hem de mevcut verileri açısından incelenmiş ve hangi ilin hangi bölgesel düzeyde coğrafi eşleştirmeye tabi tutulacağına karar verilmiştir. Buna göre; **Ankara, Bursa, Gaziantep, İstanbul, İzmir,**

³ <https://gbs.sanayi.gov.tr/>

Karaman, Kocaeli, Konya, Sakarya ve Tekirdağ'da bulunan gözlemler ilçe bazında; Bartın, Batman, Bayburt, Bingöl, Çankırı, Elâziğ, Erzincan, Erzurum, Iğdır, Karabük, Kars, Kastamonu, Malatya, Mardin, Siirt, Sinop, Şırnak, Tunceli ve Zonguldak'ta bulunan gözlemler bölge düzeyinde (İBBS-2) ve diğer illerde bulunan gözlemler ise il bazında eşleştirilmiştir.

Niceliksel göstergelere göre eşleştirmenin daha sağlıklı olabilmesi amacıyla niceliksel veriler en büyük ve en küçük değerlere göre kategorilere ayrılmıştır. Böylece, müdahale grubunun içinden çıktığı ana kütle için ilgili her parametrede belirlenen ölçütlerde gruplara ayrılması ve müdahale grubu gözlemleriyle, uygun kontrol grubu gözlemlerinin bir grupta yer alması sağlanmıştır.

Bu çalışmada; **net satışlar**, **toplam aktifler** ve **çalışan sayısı** olmak üzere 3 temel gösterge dikkate alınmıştır. OSB içindeki ve OSB dışındaki firmalar bu üç göstergenin her biri için ayrı grup katmanı değeri almıştır. Aynı coğrafi konumda olan, aynı NACE kodunda bulunan ve üç parametreden ikisinde aynı değeri alan OSB içindeki firmalarla, OSB dışındaki firmalar aynı grup içerisinde değerlendirilmiştir.

OSB içinde olduğu tespit edilen firmaların kaç tanesinin eşleşmesi durumunda, belirlenen ana kütleyle ilgili en doğru bilgiyi vereceği sorusu, istatistiksel örneklem büyüklüğü hesaplama yoluyla cevaplanmıştır. Gerekli örneklem büyüklüğünü hesaplamak için kullanılan formül aşağıda verilmiştir (%95 güven aralığında).

$$\frac{(z \text{ Değeri})^2 \times (Std. Sapma) \times (1 - Std. Sapma)}{(Hata Payı)^2}$$

Yukarıdaki formüle göre, etki değerlendirme çalışması için gerekli örneklem büyüklüğü, en az 366 OSB içi firmanın yer aldığı 383 eşleşme olmalıdır.

Bu çalışma kapsamında, her bir müdahale grubu gözlemine, olabilecek en yüksek eşleşme izni

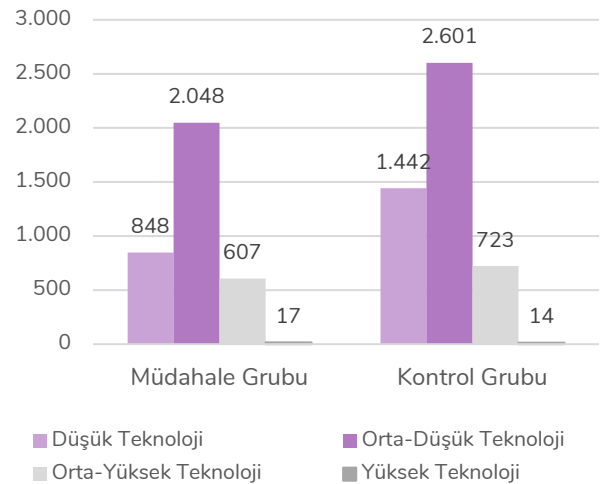
verildiği için, n müdahale grubu üyesinin, en az n eşleşme içinde olması beklenmektedir.

Belirlenen müdahale grubunun her bir gözlemi (firma), 2015 yılı için iki kategorik ve iki parametrik değişken üzerinden analitik eşleştirme sürecine tabii tutulmuştur.

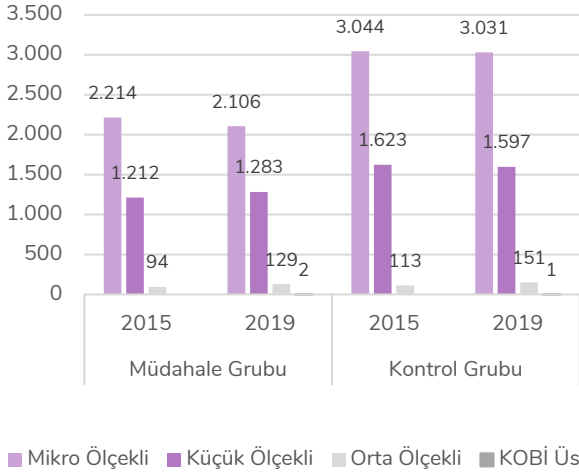
- Coğrafi Konum
 - NACE Rev.2 4'lü Kod
 - Net Satışlar
 - Çalışan Sayısı
- } Kategorik
- } Parametrik

Bu eşleştirme sonucunda **3.520 müdahale grubu üyesi ile 4.780 kontrol grubu üyesi arasında toplam 18.605 eşleşme** gerçekleştirilmiştir. Eşleştirmeler ile ilgili uygulanan t-testi sonucunda, eşler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (p değeri=0,049) belirlenmiştir.

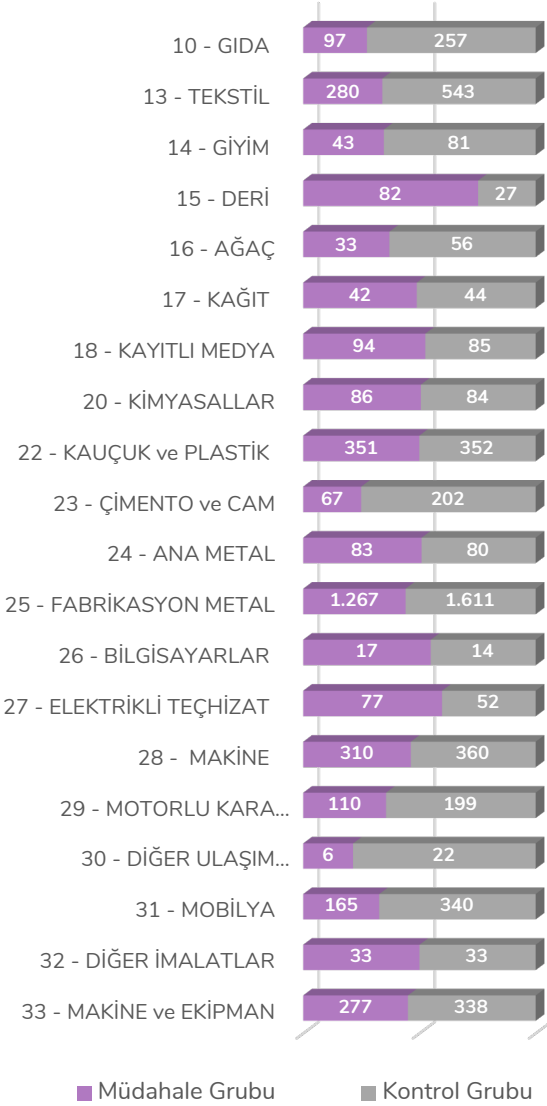
Eşleşmeler sonucunda elde edilen çalışma örnekleminin teknoloji düzeyi, ölçek, sektör ve bölgelere göre dağılımları sırasıyla Şekil 4, 5, 6 ve 7'de gösterilmiştir. Buna göre; müdahale ve kontrol gruplarının çeşitli göstergeler açısından dağılımları arasındaki benzerlikler, dengeli bir eşleştirme yapıldığını ortaya koymaktadır.

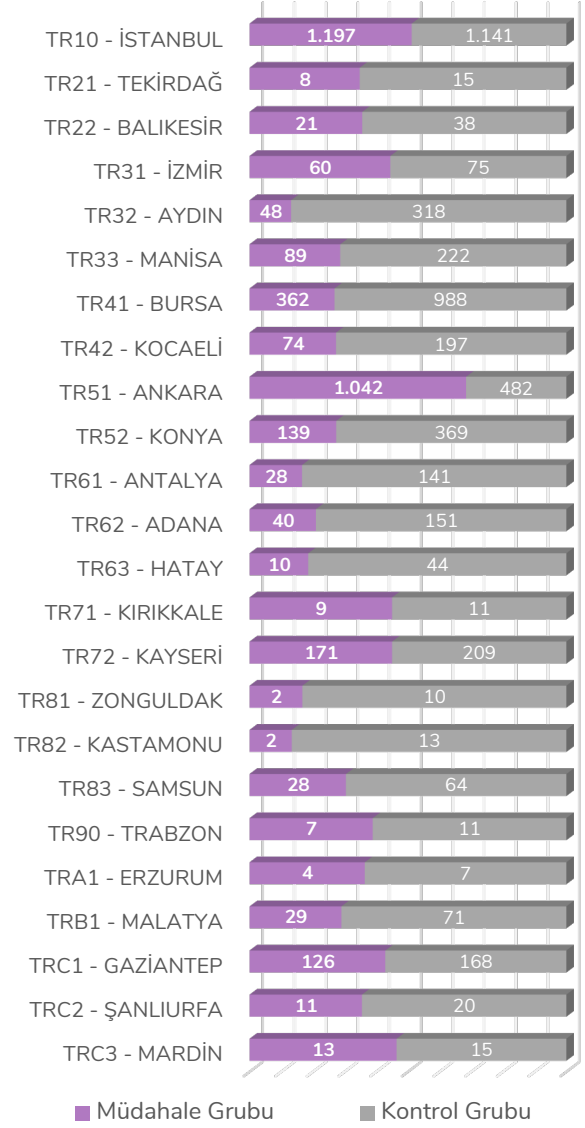
Şekil 4. Müdahale ve kontrol grubundaki firmaların teknoloji düzeyi dağılımları (2015)

Şekil 5. Müdahale ve kontrol grubundaki firmaların ölçeğe göre dağılımları

Şekil 6. Sektöre göre müdahale ve kontrol gruplarındaki firma sayıları (2015)

Şekil 7. İBBS-2 bölgelerine göre müdahale ve kontrol gruplarındaki firma sayıları (2015)

BULGULAR

Bu çalışmada **Farkların Farkı Yöntemi** kullanılarak OSB uygulamalarının etkileri incelenmiştir. Bulguları açıklamadan önce literatürde etki analizi çalışmalarında yaygın olarak kullanılan Farkların Farkı yönteminin ayrıntıları Şekil 8'de gösterilmektedir.

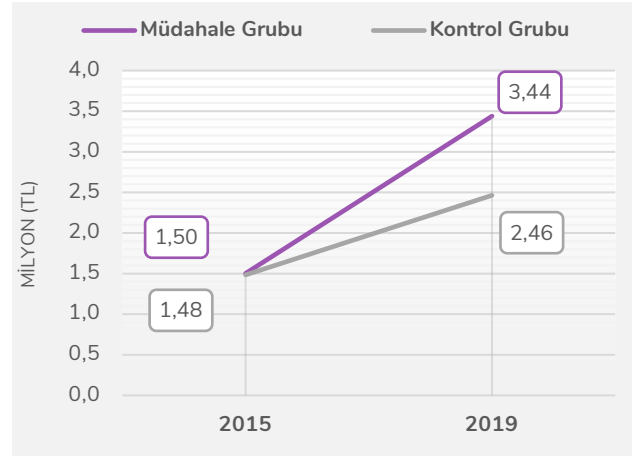

Şekil 8. Farkların Farkı Yöntemi

Farkların Farkı yöntemi kapsamında müdahale grubu ile kontrol grubu arasındaki farkın müdahaleden kaynaklandığını ortaya koyabilmek için, müdahale ve kontrol gruplarının çıktıları arasındaki müdahale sonrası farktan, müdahale öncesi farkın çıkarılması gerekmektedir. **Bu doğrultuda; 2015-2019 döneminde her yıl OSB içinde faaliyet gösteren firmaların (müdahale grubu) çıktı değişkenleri, 2015-2019 döneminde OSB dışında faaliyet gösteren firmaların (kontrol grubu) çıktı değişkenleriyle karşılaştırılmaktadır.** Elde edilen sonuçlar; net satışlar, toplam aktifler ve çalışan sayısı açısından ayrı ayrı gösterilmektedir.

Net Satışlar

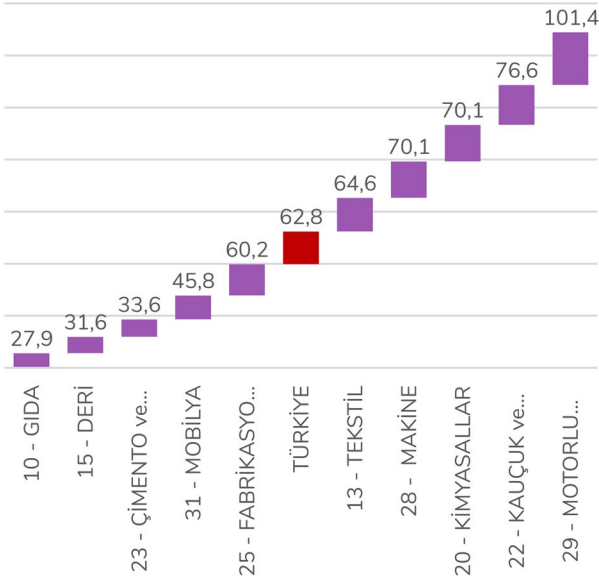
2015 ve 2019 yıllarında müdahale ve kontrol gruplarının net satışlarındaki genel değişim incelendiğinde (Şekil 9); Türkiye genelinde OSB'de yer alan firmaların net satışlar ortalamasının 1,5 milyon TL'den 3,44 milyon TL'ye yükseldiği görülmektedir. OSB'de yer almayan firmaların net satışlar ortalaması ise 1,48 milyon TL'den 2,46 milyon TL'ye yükselmiştir. Her iki grupta da net satışlar ortalaması artarken, OSB içerisinde yer alan firmalarda diğer gruba göre daha fazla artış gerçekleştiği görülmektedir.

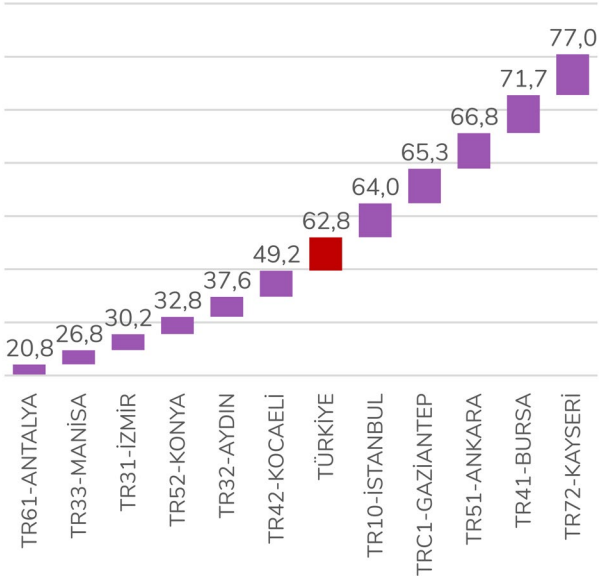
Şekil 9. Net Satışlarda gerçekleşen değişimler

Net satışlar değerinin her iki grup için dönem başındaki değerine göre ne oranda değiştiğine bakıldığında; OSB'de yer alan firmalar net satışlarını 2015 yılına göre %128,8 oranında artırırken, OSB'de yer almayan firmalarda bu oran %66,1 olmuştur. Bu yüzdesel artışlar arasındaki fark, Farkların Farkı Yöntemi ile elde edilen etki olarak ifade edilmektedir. **Buna göre; Türkiye geneli açısından değerlendirildiğinde, OSB'de yer alan firmaların net satışlarında, OSB'de yer almayanlara göre %62,8 daha fazla artış olduğu söylenebilir.**

Şekil 10'da net satışlarda gözlenen etkinin Türkiye ortalaması ile seçilmiş on farklı sektördeki durumu ortaya konmaktadır. Buna göre; en yüksek etki 29- Motorlu Kara Taşıtı sektöründe, en düşük etki ise 10- Gıda sektöründe görülmektedir. Şekil 11 ise benzer kıyaslamayı, seçilmiş on bir bölge açısından sunmaktadır. Buna göre; en yüksek etki TR72- Kayseri bölgesinde, en düşük etki ise TR61- Antalya bölgesinde ortaya çıkmaktadır.

Şekil 10. Net Satışlar üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş sektörler)

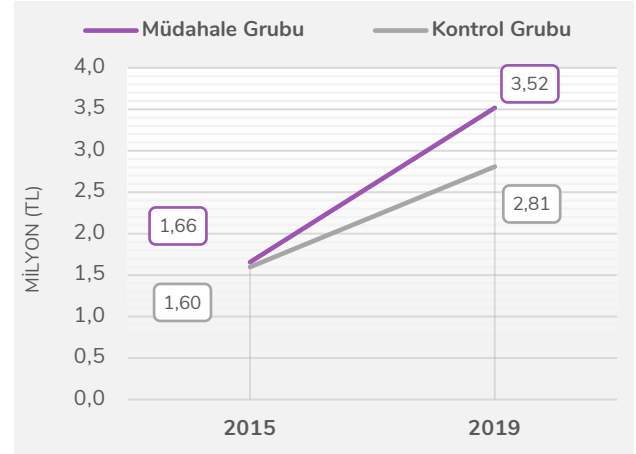

Şekil 11. Net Satışlar üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş bölgeler)

Toplam Aktifler

2015 ve 2019 yıllarında müdahale ve kontrol gruplarının toplam aktiflerindeki genel değişim incelendiğinde (Şekil 12); Türkiye genelinde OSB'de yer alan firmaların toplam aktifler ortalamasının 1,66 milyon TL'den 3,52 milyon TL'ye yükseldiği görülmektedir. OSB'de yer almayan firmaların toplam aktifler ortalamasının ise 1,60 milyon TL'den 2,81 milyon TL'ye yükseldiği görülmektedir. Her iki grupta da

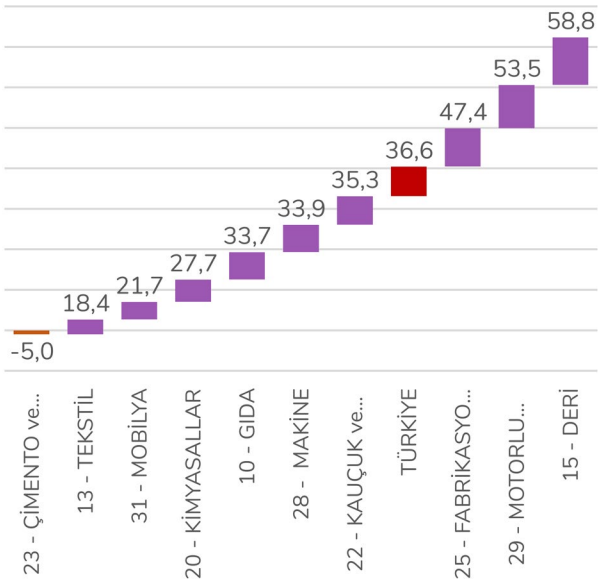
toplam aktifler ortalaması artarken, OSB içerisinde yer alan firmalarda diğer gruba göre daha fazla artış gerçekleştiği görülmektedir

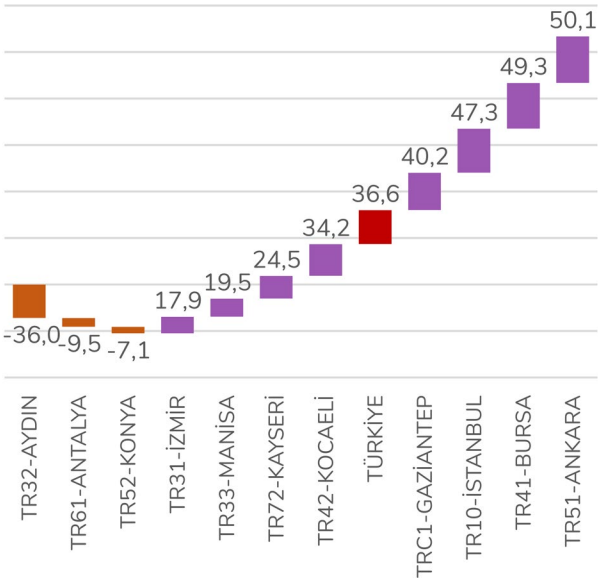
Şekil 12. Toplam Aktiflerde gerçekleşen değişimler

Toplam aktiflerde her iki grup için gerçekleşen artışın ilgili grubun dönem başındaki değerine göre ne oranda arttığına bakıldığında; OSB'de yer alan firmalar toplam aktiflerini 2015 yılına göre %112,3 oranında artırırken, OSB'de yer almayan firmalarda bu oran %75,7 olmuştur. Bu yüzdesel artışlar arasındaki fark, Farkların Farkı Yöntemi ile elde edilen etki olarak ifade edilmektedir. **Buna göre; Türkiye geneli açısından değerlendirildiğinde, OSB'de yer alan firmaların toplam aktiflerinde, OSB'de yer almayanlara göre %36,6 daha fazla artış olduğu söylenebilir.**

Şekil 13, toplam aktiflerde gözlenen etkinin Türkiye ortalamasını ve seçilmiş on farklı sektördeki durumunu kıyaslamaktadır. Buna göre; en yüksek etki 15-Deri sektöründe, en düşük etki ise 23-Çimento ve Cam sektöründe görülmektedir. Şekil 14 ise benzer kıyaslamayı seçilmiş on bir bölge açısından ortaya koymaktadır. Buna göre; en yüksek etki TR51-Ankara bölgesinde, en düşük etki ise TR32-Aydın bölgesinde görülmektedir.

Şekil 13. Toplam Aktifler üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş sektörler)

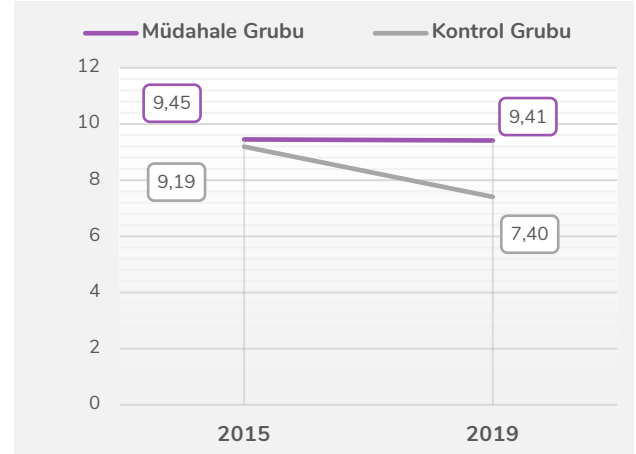

Şekil 14. Toplam Aktifler üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş bölgeler)

Çalışan Sayısı

2015 ve 2019 yıllarında müdahale ve kontrol gruplarının çalışan sayısındaki genel değişim incelendiğinde (Şekil 15); Türkiye genelinde OSB'de yer alan firmaların çalışan sayısı ortalamasının 9,45'den 9,41'e düştüğü görülmektedir. OSB'de yer almayan firmaların çalışan sayısı ortalamasının ise 9,19'dan 7,4'e kişiye düştüğü görülmektedir. Her iki grupta da çalışan sayısı ortalaması düşerken, OSB

içerisinde yer alan firmalarda diğer gruba göre çok daha az bir düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Şekil 15. Çalışan Sayısında gerçekleşen değişimler

Çalışan sayısında her iki grup için gerçekleşen düşüşün ilgili grubun dönem başındaki değerine göre ne oranda olduğuna bakıldığında; OSB'de yer alan firmalarda çalışan sayısı 2015 yılına göre %0,4 oranında azalırken OSB'de yer almayan firmalarda %19,5 oranında azalmıştır. Bu yüzdesel değişimler arasındaki fark, Farkların Farkı Yöntemi ile elde edilen etki olarak ifade edilmektedir. Buna göre; Türkiye geneli açısından değerlendirildiğinde, OSB'de yer alan firmaların çalışan sayılarında, OSB dışında bulunanlara göre %19,1 daha az düşüş olduğu söylenebilir.

Şekil 16, çalışan sayısında gözlenen etkinin Türkiye ortalamasını ve seçilmiş on farklı sektördeki durumunu ortaya koymaktadır. Buna göre; en yüksek etki 23-Çimento ve Cam sektöründe en düşük etki ise 15-Deri sektöründe görülmektedir. Şekil 17 ise benzer kıyaslamayı seçilmiş on bir bölge açısından ortaya koymaktadır. Buna göre; en yüksek etki TR31-İzmir bölgesinde, en düşük etki ise TR61-Antalya bölgesinde görülmektedir.

SONUÇ

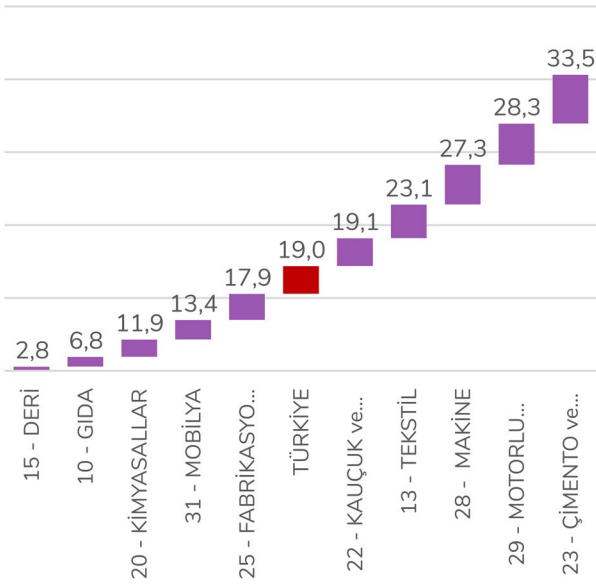
OSB politika ve uygulamaları, temel sanayi politikaları arasında önemli bir yere sahiptir. OSB'lerde yer alan firmalar açısından harcama kalemlerinin pek çoğunda ölçek etkinliği yoluyla tasarruf etme imkânı sağlanmaktadır. Ayrıca aynı OSB içinde yer alan ve temelde benzer işleri yapan firmalar arasında "know-how" transferi söz konusu olabilmektedir. Bu durum, yüksek verimlilik ve artan rekabet gücü anlamına gelmektedir. Benzer şekilde, aynı OSB içinde bulunan firmalar arasındaki kümelenme imkanları, pek çok maliyet unsurundan tasarruf fırsatı oluşturmaktadır.

OSB politika ve uygulamalarının etkisini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma kapsamında OSB içinde yer alan firmalar (müdahale grubu) ile OSB dışındaki firmaların (kontrol grubu) karşılaştırması yapılmıştır. Farkların Farklı yöntemi ile gerçekleştirilen analiz kapsamında müdahale ve kontrol grubu firmaları; net satışlar, toplam aktifler ve çalışan sayısı açısından karşılaştırılmıştır.

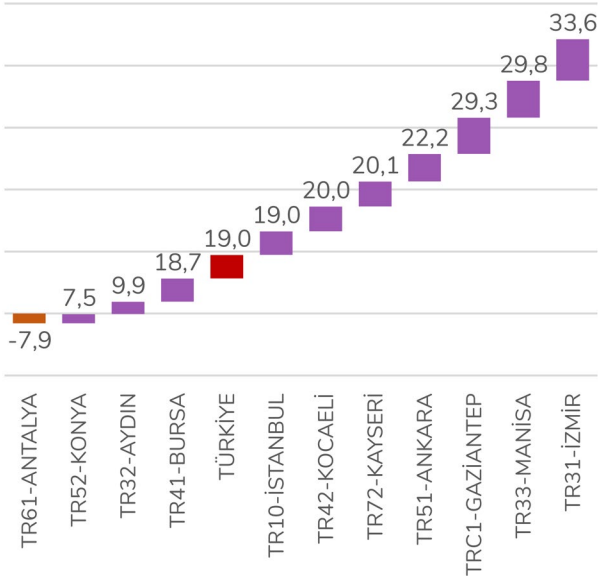
2015-2019 yıllarını kapsayan sonuçlar genel olarak incelendiğinde, OSB içinde yer alan firmaların OSB dışında bulunanlara göre;

- net satışlarda **%62,8** daha fazla artış gerçekleştirdiği,
- toplam aktiflerde **%36,6** daha fazla artış ortaya koyduğu ve
- çalışan sayısında ise **%19,1** daha az düşüş gösterdiği

tespit edilmiştir. Bu bulgulara dayanarak; OSB içinde yer almanın, firmalar üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu değerlendirilmiştir.

Şekil 16. Çalışan Sayısı üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş sektörler)

Şekil 17. Çalışan Sayısı üzerindeki etki (Türkiye geneli ve seçilmiş bölgeler)

Çalışma Hakkında İletişim Kişisi

Sinan BORLUK

(Sanayi ve Teknoloji Uzmanı)

E-posta: sinan.borluk@sanayi.gov.tr